

Siuntionjoen kalastuksen historiasta ja tulevaisuudesta

Länsi-Uudenmaan vesi- ja ympäristö ry:n
40-vuotisjuhlaseminaari

Markku Marttinen
ELY-kalatalouspalvelut-Rannikko

14.4. 2016

UUDENMAAN KALASTUSPIIRIN KALASTUSTOIMISTO

TIEDOTUS nro 3

SIUNTIONJOEN VESISTÖALUEEN
KALATALOUSSELVITYS

Markku Marttinen
Helena Wessman

Helsinki 1987

Siuntionjoen vesistön kalastushistoriasta 1.

- Kalastuksella (kotitarve- ja ammattikalastusta) on ollut tärkeä merkitys alueella
- Kalastusoikeuksista on riideltä ja käräjäoitoja alueella ainakin jo 1500-luvulta lähtien
- Pikkalanlahti ollut hyvin tärkeä pyyntikohde: saaliit suuria varsinkin keväisin (hauki, lahna, silakka) ja syksyisin siikaa
- Erittäin kalaisiksi mainitaan myös Pikkalanjoki-Siuntionjoki ja Vikträsk, Pikkalanjokeen on vaeltanut merestä lukuisia kalalajeja (lahna, hauki, salakka, säyne, vimpa, kuore, made, kuha, meritaimen, ankerias, siika, nahkiainen)
- Sjundbyn koskesta on lipottu kuoretta jo 1600-luvulla ja vielä 1940-luvulla oli lippoaminen koskessa hyvin suosittua
- Myös rapuja on ollut alueen järvissä ja joissa paljon

Siuntionjoen vesistön kalastushistoriasta 2.

- Vikträskiä on pidetty Siuntion kalarikkaimpana järveä, joka oli erityisen kuuluisa tuottoisasta lahnanpyynnistä
- V. 1897 järvessä oli 70:llä henkilöllä kalastusoikeus ja pyydyksiä oli käytössä hyvin monipuolisesti:

– Rysiä	140 kpl
– Kuorerysiä	36 kpl
– Katiskoita	22 kpl
– Riimuverkkoja	168 kpl
– Särkiverkkoja	158 kpl
– Haaveja	34 kpl
– Uistimia	10 kpl
- Vielä 1960-luvulla järvellä harjoitti kymmenkunta kotitarve- ja ammattikalastajaa kalastusta
- Muita hyvin tuottoisia järviä ovat olleet Lonoksit (lahnanpyyntiä) ja Tjusträsk (hyvä kuhajärvi), Tervalampi ja Enäjärvi

Siuntionjoen taimenen kalastus ja hoito

- Siuntionjoki on ollut huomionarvoinen meritaimenjoki.
- Taimenta on noussut Siuntionjokeen runsaanlaisesti, ja sen pyyntiä on harjoitettu mm. Sjundbyn kosken alapuolisessa suvannossa
- Meritaimen on pyrkinyt kutualueilleen, joiksi mainitaan erityisesti Siuntionjoen Kurkisen- ja Passilankosket
- Passilankoskessa on ollut myös runsaasti paikallista taimenta, jota urheilukalastajat ovat kalastaneet alueella jo 1800-luvulla
- 1600-luvulta lähtien sekä Pikkalan että Sjundbyn kartanoilla ollut kalastajia palveluksessaan, jotka ovat tilastoineet saaliitaan

Sjundbyn kosken meritaimensaaliita vv. 1858-85 (Sjundbyn kartanon arkistot)

Vuosi	Yksilöitä (kpl)	Keskipaino/vuosi 1,3-5,5 kg Suurin taimen 11 kg
1858	19	Saaliista suurin osa saatu elo-lokakuussa
1859	19	
1861	11	
1862	3	
1863	11	
1864	1	
1865	3	
1868	54	
1869	3	
1871	14	
1872	11	
1873	6	
1874	5	
1875	33	
1876	15	
1879	9	
1881	9	
1882	24	
1883	13	
1884	2	
1885	9	

Fiskodlingens Vännernin toimintaa

- Vielä 1930-luvulla Siuntionjoen meritaimenkanta oli elinvoimainen. Vuosisaaliit usea kymmenen yksilöä.
- Fiskodlingens Vänner ry. toimi alueella aktiivisesti 1930-luvulla ja pyrki vahvistamaan Siuntionjoen ja muiden Uudenmaan jokien meritaimenkantoja
- Sjundbyhyn pyrittiin kehittämään Uudenmaan taimenviljelyn keskuspaikka. Yhdistyksen toimintaan kuului:
 - Emokalapyyntiä Sjundbynkoskella (emokalapyynnin saalis vv. 1938-39 yhteensä 54 kpl)
 - Emokalojen merkintöjä ja vaellusten seurantaa
 - Emokalojen mädin lypsyä ja sen haudontaa Porlan kalanviljelylaitoksella
 - Taimenten istuttamista vesistön koskialueille
- Sotavuodet ja Porkkalan luovutus lopettivat yhdistyksen toiminnan

Siuntionjoen vesistön kalataloudelliset kunnostukset

- 1980-luvulla vesistössä oli 10 kalan kulkua estänyttä/vaikeuttanutta patoa
- Noususteitä on tämän jälkeen poistettu 8 kpl TE-keskuksen/ ELY-keskuksen/Virtavesien hoitoyhdistyksen toimesta ja puroja on kunnostettu
- Kirkkojoen Munksin kosken patoihin tulossa kalatiet lähiaikoina (kuuluvat Kalatiestrategien kärkikohteisiin)
- Pikkalan säännöstelypato on vähävetisinä syksyinä ajoittainen noususte
- Kunnostustarvetta vesistössä on edelleen (Lappträskbäcken, Kvarnbäcken ym.)

KALATIESTRATEGIAN KÄRKIKOHTEET

Lohi:

- Kemijoki, Iijoki, Kymijoki, Mustionjoki

Meritaimen:

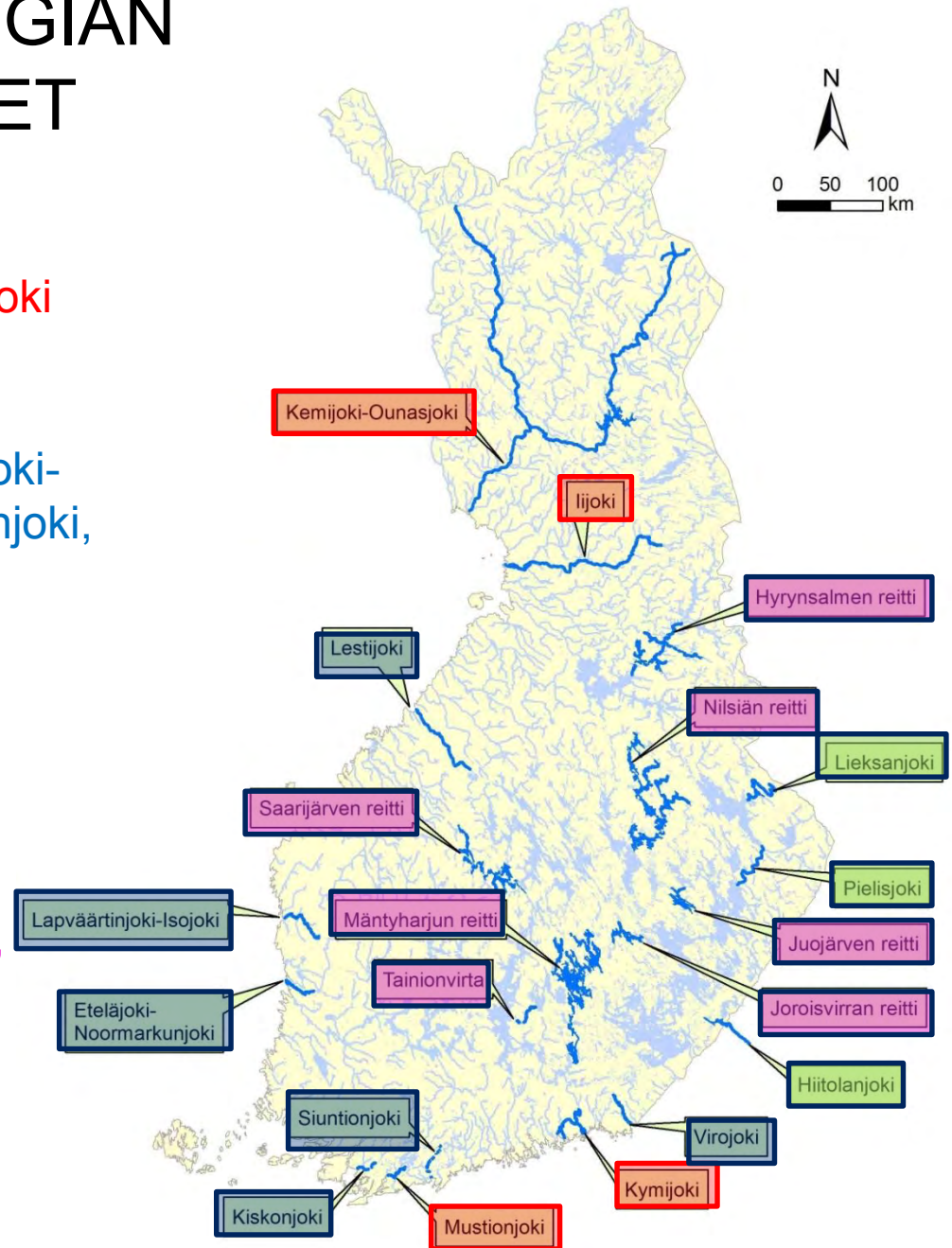
- Lestijoki, Lapväärtin-Isojoki, Eteläjoki-
Noormarkunjoki, Kiskonjoki, Siuntionjoki,
Virojoki

Järvilohi:

- Lieksanjoki, Pielisjoki, Hiitolanjoki

Järvitaimen :

- Tainionvirta, Mäntyharjun reitti,
Saarijärven reitti, Hyrynsalmen reitti,
Nilsian reitti, Juojärven reitti,
Joroisvirran reitti

Vesistön nykyisestä kalastuksesta

- Kala- ja raputaloudellinen arvo on aikojen saatossa pudonnut (padot, perkaukset, kuormitus, rapurutto)
- Vaelluskalakannat voimakkaasti taantuneet ja rehevöityneiden vesien paikallinen kalasto vallitsee.
- Nykyinen kalastus lähinnä virkistystä. Pyydysvalikoima ja pyynnin kohteena olevat lajit ovat supistuneet
- V. 1989 valmistui vesistön käytön ja suunnittelun yleissuunnitelma, jossa toimenpiteitä mm. alueen kalatalouden kehittämiseksi
- 2000-luvun alussa jokisuun edustalla käytiin ELY-keskuksen hakemuksesta kalaväylän merkitsemistoimitus, joka pyrkii turvaamaan vaelluskalojen nousua jokeen (väylällä verkkokielto).
- Jokisuun edustan voimistunut ammattikalastus (poikkeusluvut) nähty ongelmana joen vaelluskalakannoille, muulle kalastukselle ja kalastusopastominnalle.
- 1980-luvulla perustetut Siuntionjoen ja Kirkkonummi-Porkkalan kalastusalueet yhdistyivät vuosi sitten

Valtion alueellinen kalataloushallinto uudistui v. 2015 alusta lähtien

Alueellinen kalataloushallinto

- ELY kalatalouspalvelut - Pohjois-Suomi
- ELY kalatalouspalvelut - Järvi-Suomi
- ELY kalatalouspalvelut - Rannikko

● Päätoimipaikka

★ Toimipaikka

□ Maakunta

Uusi kalastuslaki (1378/2015)

- Uusitun kalastuslain tavoitteena on selkeä tietoon perustuva kalastuksen järjestäminen, jolla edistetään:
 - kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväää hyödyntämistä
 - elinkeinojen ja virkistyskäytön avulla syntyviä hyvinvointivaikutuksia
 - kalakantojen elinvoimaisuuden ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä
 - eri toimijoiden roolin selkeyttämistä ja keskinäisen yhteistyön lisäämistä sekä hallinnon toimivuutta
- KL 52 §: Valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön on osaltaan huolehdittava kalavarojen kestävään käytön ja hoidon toteuttamisesta luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi.
- Säännös korostaa perustuslain 20 §:n ympäristövastuusäännöksen mukaisesti sitä, että julkisella vallalla on vastuu huolehtia luonnosta ja sen monimuotoisuudesta.

Uusi kalastuslaki ja -asetus

- **Kalastuslaki** pyrkii turvaamaan kalojen luontaisen elinkierron ja lisääntymisen mahdollistamalla välttämättömien kalastusrajoitusten (MMM, ELY-keskukset) ja muiden toimenpiteiden toteuttaminen. Laissa oma luku 7: **Vaelluskalat ja kalan kulun turvaaminen**
- **Kalastusasetus** tukee uhanalaisten kalakantojen elvyttämistä. Se nostaa useiden kalalajien suojelun tasoa nykyisestä rauhoitusten ja pyyntimittojen avulla. Kalastuksen sääntely kiristyy etenkin **vaelluskalojen** osalta

Kalatalouden yhteistyöryhmät perustettu

- ELY-keskus asettanut Uudenmaan ryhmän 6.4.2016
- Jäsenet koostuvat kalatalousalueiden, kalastus- ja ympäristöjärjestöjen, tutkimuksen, hallinnon ja maakuntalittojen edustajista
- Yhteistyöryhmän tehtävät:
 - Vuorovaikutuksen, tiedonvaihdon ja yhteistyön lisääminen
 - Erityisen keskeistä on kalataloudellisen tutkimustiedon siirtämisessä alueen käytön ja hoidon toteuttamiseen
 - Avustaa alueen kalatalousasioiden hoitamisessa, näkemysten yhteensovittamisessa ja tutkimustiedon hyödyntämisessä
 - Tekee esityksiä ja aloitteita kalastuksen järjestämisestä ja kalakantojen hoidosta
 - Arvioi kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmia ja niissä esitettyjä käyttö- ja hoitotoimenpiteitä (= keskeisin tehtävä!)
 - Tekee esityksiä ja aloitteita alueellisissa ja valtakunnallisissa kalavarojen hoitosuunnitelmissa esitettyjen toimien yhteensovittamisesta
 - Tekee vuonna 2016 ehdotuksen toimialueensa kalatalousaluejaksi

Tulossa uudet kalatalousalueet ja kalavarojen hoitosuunnitelmat

- Kalatalousaluetta määritettäessä on erityisesti huomioitava **vaelluskalojen elinkierto**, kalastuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen, valuma-aluejako sekä vesialueiden jako vesien- ja merenhoitoalueisiin
- Uudenmaan kalatalouden yhteistyöryhmä tekee v. 2016 esityksen kalastusalueiden rajoista → ELY-keskus vahvistaa rajat
- Kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaan on sisällytettävä ehdotus **vaelluskalojen** ja uhanalaisten kalojen elinkierron sekä muun biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi tarpeellisista toimista
 - Uudet kalatalousalueet aloittavat v. 2019 ja niiden uusien käyttö- ja hoitosuunnitelmien toteuttaminen alkaa vuodesta 2020 eteenpäin
- Valtakunnalliset kalavarojen hoitosuunnitelmat on otettava huomioon käyttö- ja hoitosuunnitelmia laadittaessa ja täytäntöön pantaessa sekä järjestettäessä kalastusta yleisillä vesialueilla
 - Suomen meritaimenkantojen elvytyssuunnitelma tulossa v. 2016

Kyllä oli vaikea tästä
kalan päästä läpi!

Kohti parempia aikoja!

